Пише: Александар Радовић, Владан Ивановић
уторак, 21 јул 2020 17:45

КО ДЕЛИ ДРЖАВНЕ ПАРЕ – ПОБЕЂУЈЕ!

Када је Америка у питању основно питање гласи: куда плови тај брод а и сви ми с њим? Да ли ће снажни елементи уграђени у темеље САД и који су показали жилавост и прилагодљивост успети да одоле економским противречностима које америчко друштво све теже подноси?

Проблем америчког система, није у тим противречностима, јер су различита друштва и цивилизације постојали зависно од способности да се промене и отклоне препреке које су их кочиле. Основни проблем америчког система јесте раслојавање друштва - и то свих могућих неједнакости.

Пише: Александар Радовић, Владан Ивановић
уторак, 21 јул 2020 17:45

Основни проблем америчког система јесте раслојавање друштва - и то свих могућих неједнакости

А кризе се појављују као - чистилиште. Како у економској теорији тако и у биологији. Дарвинизам не познаје хуманост. Преживљавају најснажнији и најприлагодљивији. Посматрано из те перспективе није тешко извести закључак да су чистилишта пожељна. Она су предуслов напретка. Проблем са чистилиштем је што у њему нико не жели лично да се нађе.

Кад је реч о привреди кризна времена се не разликују много од нормалних. У кризама се само на драматичан начин појачава оно што је присутно. Неко пропада, неко данас остаје да би пропао сутра, неко успева на тренутак, а неко на дужи рок. У кризи се једино ретко среће трајни успех.

А мењају се узуси. Сви могу да пропадну. Због тога су кризе опасно непредвидљиве. Постоје два фактора који одлучујуће делују на коначни исход.

Прво, правила игре. Тамо где су она лоша, отргнута од стварности и постоје само на папиру, макар се тај папир звао и закон, резултат је неминовно лош. Посебан апсурд је што у том окружењу редовно опстају они који не би опстали ни у нормалним временима. Тиме се може објаснити зашто у неким земљама деценијама, а понегде и вековима, не пролази агонија неразвијености. Све срећне државе срећне су на свој начин, док све несрећне личе једна на другу.

Други фактор је финансијска моћ. Она је свеприсутна - и тамо где има правила, и где их наизглед нема а и где их нема на у примисли. Та моћ свуда има тенденцију да урушава поредак који доноси напредак. Односно, како је то лорд Актон написао средином 19. века, „Моћ корумпира, а апсолутна моћ корумпира апсолутно“.

НАФТА ЈЕ И ДАЉЕ ИСПРЕД СВЕГА: Концентрисаћемо се на тржиште нафте. Реч о стратешкој сировини, мада у извесном опадању. Још увек је незамењива, али начета. Други разлог се односи на произвођаче који су толико хетерогени и по интересима и по

способностима, па све то утиче да у овој области нема никакве природне, а још мање тржишне равнотеже, што се најбоље види по цени. Цена је у једном тренутку чак била и апсурдна: негативна. Додуше, ту је реч о цени деривата, а не реалне нафте. Али, финансијске шпекулације и моћ иду руку под руку. Стварна финансијска моћ нафте занимљива је и кад се погледају количине новца које арапске монархије троше на оружје. Међутим, није то најинтересантније. Најбитнија чињеница је да најбогатији човек у модерној историји света није никакав иноватор, нити освајач, него онај који је доминирао производњом нафте: Џон Рокфелер, оснивач „Стандард ојла“, чији су наследници компанија „ЕксонМобајл“ и низ других нафтних корпорација.

Аристократија, па ни економска, никада није отишла са сцене добровољно. За борбу има много милијарди разлога. Пакет помоћи америчке владе је три хиљаде милијарди долара! Мада је према рачуну Џозефа Стиглица, када се урачунају и мере ФЕД, сума двоструко већа.

Без обзира на то што је ФЕД формално независан, када су у питању крупне одлуке он не сме да се усуди на самоиницијативно деловање, без инструкција првог човека Беле куће

Ако говоримо о помоћи енергетско-нафтном сектору, већу пажњу треба посветити

активностима ФЕД. Енергетском сектору ФЕД ће помоћи механизмима сличним који су употребљени када је спасаван финансијски сектор 2008. Без обзира на то што је ФЕД формално независан, када су у питању крупне одлуке он не сме да се усуди на самоиницијативно деловање, без инструкција првог човека Беле куће.

Сад је извесно да антикризне мере неће стићи до оних којима су најпотребније. Зато Стиглиц у интервјуу немачком „Цајту“ каже да ће без здравствене заштите и социјалне помоћи остати они који их нису ни имали. Систем ће се у будућности мењати тако што ће углавном остајати исти ... док се не нађе неко ново решење. Друга је ствар што то решење можда и не постоји у постојећем систему: то није препрека да се на решењу ради. Колико год тај рад изгледао узалудан, он на крају увек некако испадне продуктиван, барем за очување постојећих привилегија.

У случају компаније ЕксонМобајл због погрешних и промашених инвестиција, пандемије и рата цена Саудијске Арабије и Русије, проблеми се већ дуго нагомилавају. Према Блумберговој анализи у „Бизнис вику“, не само да је „ЕксонМобајл“ погрешно инвестирао, него је инвестирао на основу великих зајмова и у погрешном тренутку. Тројно језгро - погрешне инвестиције, погрешно време и туђи новац - чини, отприлике, дефиницију

погубне ланчане реакције у привреди. Прве детонације у тој компанији почеле су можда још док је шеф дипломатије у администрацији Доналда Трампа био Рекс Тилерсон, дугогодишњи извршни директор управо „ЕксонМобајла“.

ПОЛИТИЧКА НАКЛОНОСТ ЈЕ СПАСОНОСНА: Они који боље познају праксу финансијског тржишта, а нису заслепљени теоријом и моделима који немају суштинске везе са реалним животом, кажу да није случајност што је 2008. банкротирала банка „Лејман брадерс“, а не „Голдман Сакс“. Обе су биле инвестиционе, системске банке. Либерална тржишна теорија ту не пружа одговарајућу визуру за сагледавање мотива и идентификовање покретача берзанских послова. Пракса је много приземнија.

Објашњење зашто се „Голдман Сакс“ спасао, није у звездама већ у простим земаљским стварима: Бушов министар финансија Хенк Полсон био је бивши извршни директор „Голдман Сакса“. Мало због конкуренције, мало због ограничених средстава која, ипак, није могао да добије свако, тек „Лејман брадерс“ је пропао. То што се догодило 2008. није изузетак. Пре ће бити да је реч о правилу.

Када нешто генерише толико новца - а процене су да нафтни бизнис само у Америци вреди 1.700 милијарди долара годишње (друга највреднија сировина, злато, и то у целом свету, само је 10 посто износа вредности америчке нафте - око 170 милијарди долара) нема шансе да ће политичари то препустити спонтаном деловању тржишних снага. У чистилиште ће послати најгоре, а поштедеће најспособније.

Пише: Александар Радовић, Владан Ивановић
уторак, 21 јул 2020 17:45

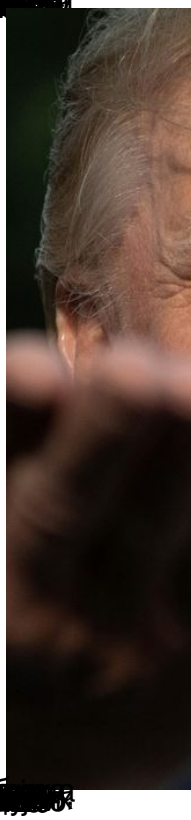

Пише: Александар Радовић, Владан Ивановић
уторак, 21 јул 2020 17:45

Пише: Александар Радовић, Владан Ивановић
уторак, 21 јул 2020 17:45